

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 2113.

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—
Poštno-čkovni rač. 10.603.

Cene inseratom: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—,
Mali oglasi vsaka beseda Din 120.

Važna vprašanja.

Ob prehodu starega leta v novo si ljudje po stari navadi želijo srečo. Želja po sreči, ki je vsakemu človeku vcepljena v srce, dobi ob novem letu socialno obliko: ljudje želijo drug drugemu vso srečo brez vseh nezgod in nadlog. Zdi se, kot da bi bilo ob začetku leta vse ozračje, ki obdaja ljudi, polno medsebojne ljubezni, bratstva in vzajemnosti. Ako bi bilo to novoletno razpoloženje globoko zasidrano v srcih posameznikov in narodov ter vsled te svoje trdne podlage v človeških dušah tudi trajno, bi bilo ljudem in državam prihranjeno mnogotero zlo, veliko gorja in premnogo trpljenja. Skladnost bi vladala med stanovi, sloji in skupinami ljudi po posameznih državah, ki bi povsod omogočala demokracijo = vladu ljudstva. Skladnost bi vladala med narodi, ki bi omogočala rešitev vseh spornih vprašanj med državami v skupnih posvetovanjih, ki so organizirana v Zvezi narodov. In ako bi bilo oboje izpolnjeno, bi bilo človeštvo obvarovano največje nesreče, vojne, ki se preplašenim narodom kot strašna pošast javlja kakor v neprestanem prividu. Preudarimo nekoliko, v kakšnem stanju se nahajajo sedaj ta 3 vprašanja, ki je od njih odvisna sreča in nesreča ljudi, narodov, človeštva. Začnimo z zadnjim.

Ali bo vojna?

To vprašanje je pretekli mesec stavil Konrad Wrzos, urednik poljskega lista »Illustrowany Kurjer Codzienny«, predsedniku čehoslovaške republike Masaryku. V uvodu za vprašanje je ta poljski žurnalist omenil veliko napest, ki vlada med državami, kakršne ni bilo od konca svetovne vojne, stalno rastoče oboroževanje in govorjenje o vojni; vse to spričuje, da leta 1914—18 niso sveta ničesar naučila. Predsednik Masaryk je na vprašanje: »Ali vidi bodočo vojno«, odgovoril: »Ne. Svet nima denarja za vojno. Obstojijo pa tudi moralne obveze: obstoji pacifizem (želja in načrt miru), rekel bi pacifizem razuma, praktičen, ki pravi, da ni treba vojne. Po mojem mišljenju se dajo vsa vprašanja rešiti brez vojne.« Ko je poljski žurnalist omenil nacionalistično razpoloženje Madžarske in Nemčije, ki ogroža mir, je Masaryk rekel: »Države, ki so izgubile vojno, kakor n. pr. Madžarska, niso zadovoljne, to je razumljivo. Nemčija je premagala Francijo l. 1870, Francija pa Nemčijo l. 1918. Razumljivo je, da je Nemčija razburje-

na. To je res, toda ne uvidim, zakaj bi se ti spori morali ponoviti.«

Masaryk in poljski žurnalist sta promatrala vprašanje miru ali vojne z vidika Evrope, nista ga pa presmatrala z vidika razmer na naljnem vzhodu. Tam pa se prilike zaostrujejo v nevaren spor med Japonsko in Rusijo. Vojaška stranka na Japonskem zahteva vojno z Rusijo, in sicer že v prihodnji spomladi. Nepristranski opazovalci izjavljajo, da bi morebitna vojna v prihodnji spomladi ne našla Japonske nepripravljenosti. Zadnji 2 leti je Japonska uravnala in utrdila svoj položaj napram slabi Kitajski, ki ji je vzela Mandžurijo in pokrajino Džehol. Veliki kitajski zid dela mejo med japonskim in kitajskim območjem. Japonska je ustavila svoje prodiranje proti kitajskemu jugu ter je vrgla svoje čete na sever proti ruski meji. Na obeh straneh te meje se zbirajo vojaške sile, japonske in ruske. Pred dvema letoma bi bili Rusi, ako bi se bil izvršil japonski sunek proti severu, najbrž zapustili vzhodno Sibirijo ter jo prepustili Japoncem, ker se še niso čutili varne pred napadom iz evropskega zapada. Spomladi in poleti pa je sovjetska vlada sklenila celo vrsto pogodb o medsebojnem nenapadanju. Od finskega mor-

skega zaliva do Črnega morja so vse obmejne države in tudi nekatere velsile sklenile s sovjetsko vlado takšne pogodbe, vsled česar ima Rusija v morebitnem spopadu z Japonsko popolnoma zavarovan hrbet. Tako je Rusija dobila svobodne roke v Sibiriji, katero hoče braniti proti Japoncem. Komandant ruskih čet general Blücher je zbral na mandžursko-sibirski meji močno armado, ki je tehnično popolnoma moderno opremljena. Odločitev v sporu med Rusijo in Japonsko je v rokah Zedinjenih držav Sev. Amerike, s katerimi je Rusija sklenila sporazum in pogodbo. Končna beseda o miru ali vojni na daljnem vzhodu ne bo padla ne v Tokiu (Japonska), ne v Moskvi (Rusija), marveč v Washingtonu (Zedinjene države).

Kaj bo z Zvezo narodov?

Ta najvažnejša mednarodna ustanova za poravnavo sporov med državami in za ohranitev miru je danes v težki krizi. Ima nasprotnike, ki bi ji radi upihnilo luč življenja. To so tisti, ki jim je sebičnost glavni vidik, iz katerega presojujejo mednarodna vprašanja. Ker Zveza narodov ni hotela ter tudi ni mogla odobriti od nacionalne sebičnosti narekovanega protipravnega postopanja Japoncev proti Kitajcem, je Japonska izstopila iz Zveze narodov. Isto je storila hitlerjevska Nemčija, ko Zveza narodov, odnosno v njenem okrilju delujoča konferenca za razorožitev ni mogla odobriti nemške zahteve po oboroževanju Nemčije, ker bi bil z uresnitvjem te zahteve mir v Evropi ogrožen v največji meri. Fašistična Italija, ki nikdar ni bila Zvezi narodov naklonjena, bi najrajše sledila Nemčiji. Vendar še okleva ter zahteva, naj se Zveza narodov preosnuje, da bo poslušno sredstvo v rokah velesil. Resnica je, da Zveza narodov ni takšna, kakršna bi morala biti po svoji ideji. Priznati pa je tudi treba, da je dosegla marsikateri lep uspeh. Posrečilo se ji je, da vsaj nekaj omenimo, poravnati spor med Grčijo in Bolgarijo, ki se je vedno bolj zapletal. Tudi druge spore je, če ne odstranila iz sveta, pa vsaj omilila. Posredovala je za posojila, ki so se dala denarno in finančno slabim državam. Med njene največje zasluge spada gospodarska in finančna sanacija Avstrije l. 1922, ki se je izvršila pod njenim vodstvom. Na obstoju Zveze narodov so jako zainteresirane pred vsem male države, za katere bi Zveza narodov morala biti in deloma tudi je zatočišče proti diktatu (povelju) velesil. Zainteresirana je zlasti Francija, ki je

Verski in svetni poglavar Tibeta — Dalai-Lama je umrl v starosti 57 let.

UTRUJENOST IN NERVOZNOST

skratka znaki ostarelosti, nastopajo večinoma vsled neredne prebave, zaprtja, nečiste in goste krvi. To ima za posledico zamaščenost srca, kratko dihanje (astma) in poapnenje žil. Te nadloge prepreči in odstrani Planinka čaj Bahovec že po 6—12tedenskem zdravljenju. Planinka čaj čisti in redči kri ter vsled teh svojih lastnosti razkrajja in odstranjuje iz organizma prekomerno mast, ki je zalila srce. To ima za posledico zopetno lahko diha-

nje. Zmanjšanje krvnega pritiska, ki nastopi po uporabi Planinka čaja, pa izvanredno ugodno deluje proti arteriosklerozi, kar nas napravi zopet mirne, delazmožne, kratka nam povrne občutek sigurnosti, svežosti in odpornosti. Zahtevajte v apotekah samo le pravi PLANINKA ČAJ BAHOVEC v plombiranih zavitkih po Din 20.— in z napisom proizvajalca

Apoteka Mr. Bahovec, Ljubljana.
Reg. br. 12590-20/VII. 1932.

1069

v Zvezi narodov imela glavno sredstvo za izvajanje svoje mirovne politike. Iz istega razloga ima velik interes na obstoju in razvoju Zveze Anglija. Ali bo Zveza narodov prebolela to krizo? — Poljski žurnalista je predsedniku Masaryku stavil vprašanje: »Kaj mislite o sedanjem stanju Zveze narodov?« Masaryk je odgovoril: »To je kriza. Ponavljam pa, da kriza ne pomenja smrti.« Želeti je v interesu evropskega in svetovnega miru, da Zveza narodov srečno preboli to krizo, da se preosnuje ter razvije v najkrepkejšo zaščitnico mednarodne pravičnosti in svetovnega miru.

Kaj bo z demokracijo?

Spričo diktatur, ki so zavladale v raznih državah, in pretiranega nacionalizma, ki hoče demokracijo zatreti v kali, je navedeni novinar vprašal čehoslovaškega državnega predsednika, kako misli o usodi demokracije. Masaryk je svoje mnenje tako-le opredelil:

»Demokraciji ne preti nevarnost. Demokracija ni sestav, ki bi ne bil podvržen spremembam. V gotovih trenutkih tudi demokracija zahteva, kakor vsaka druga ustavna oblika, diktaturo v lastno obrambo. Demokracija bo n. pr. sprejela reformo parlamentarizma. Ako se torej parlamentarizem preosnuje tako, da se odstranijo njegovi pogreški, ne vidim v tem opasnosti za demokracijo. Pogledamo na karto Evrope: večina držav je demokratska, so celo ustavne monarhije. Nemčija je bila močna in dejavna monarhija. Ali se moremo čuditi, da še vedno monarhistično čuti? Mi Čehoslovaki smo po naravi demokrati, ker nismo imeli svoje dinastije, svoje vojske in narodnega plemstva.« Na ponovno vprašanje: »Ali mislite, g. predsednik, da demokraciji ne preti nevarnost?«, je Masaryk rekel kratko in odločno: »Trdim, da ne. Demokracija gre skozi gotove krize, toda kriza je povsod.«

Romunski ministrski predsednik — ustreljen. Na kolodvoru v Sinaji je ustrelil dne 29. decembra dijak romunskega ministrskega predsednika in voditelja vladne stranke liberalov — Duca. Duca je čakal na odhod vlaka v Bukarešto. Morilec je oddal na predsednika štiri strele.

Izid volitev v romunski senat. Dne 28. decembra so se vršile po vsej Romuniji volitve članov romunskega senata, ki jih volijo občine in krajska zastopstva. Od 71 mandatov je dobila vladna stranka liberalov 65, narodna kmečka stranka 3 in neodvisna konservativna stranka 3 mandate.

Portugalska postane stanovska država. Lani dne 15. marca se je vršilo na Portugalskem ljudsko glasovanje, na podlagi katerega je bila uzakonjena nova portugalska ustava, ki proglašča Portugalsko za stanovsko državo. Dosedaj je že izdanih šest odredb, ki tvo-

rijo temeljna načela stanovske državne ureditve.

Voditelj avtonomne Katalonije preminul. Med božičnimi prazniki je preminul voditelj Kataloncev, polkovnik Franc Macia. Ko je postala pred leti Španija republika, je zastavil Macia vse moči, da je priboril pokrajini Kataloniji avtonomijo.

Kitajski Kirgizi so proglasili samostojno republiko. V kitajskem Turkestanu je izbruhnila nenadoma nacionalistična revolucija, ki jo vodi neki Hodža Niaz Kadi, ki se je že polastil vseh vladnih poslopij in proglasil kitajski Turkestan za neodvisno turkestansko državo z republikansko ustavo. Nova vlada je izdala proglas na narod, v katerem razvija svoj program. Revolucija je nastala, tako pravi proglas, iz potrebe, da se dežela iztrga iz ruskega in kitajskega vpliva ter da uredi svoje odnose z bratskim tibetanskim narodom, z bratskimi afganistanskimi plemeni in z Indijo. Z vsemi temi sosedi ni bilo že nekaj let nobenih pravih stikov, ker jih je ovirala sovjetska Rusija, ki se je posluževala kitajskega Turkeстана, da prodira v Kitaj-

Frančiškani kot misijonarji. Misijonsko delovanje frančiškanov je zlasti zadnji čas postalo jako živahno. Od l. 1927 je frančiškanski red dobil od sv. Stolice (rimskega papeža) preko 15 no-

vih misijonskih področij. Od teh je 9 na Kitajskem, 1 na Japonskem, 4 v Afriki in 1 v južni Ameriki. Na Kitajskem je že precejšnje število frančiškanov, ki so rojeni Kitajci; takšnih je zdaj že nad 100. Sv. Stolica je poverila frančiškantom domačinom apostolsko prefekturo v Fongsianu (Šensi). Kako razsežno in uspešno je delovanje frančiškanov na misijonskem polju, se vidi

iz tega, ker je v misijonskih pokrajinah 42 frančiškanskih škofov. Veliko je trpljenje frančiškanskih misijonarjev zlasti na Kitajskem, kjer gospodarijo komunistični banditi. Eden izmed teh misijonarjev, italijanski frančiškan pater Germano Lazzeri, ki je bil pet mesecev v ujetništvu boljševiskih banditov, pa je bil potem osvoboden, je izdal knjižico »Pet mesecev z rdečim zmajem«. V tej knjižici opisuje, da so 15. maja 1931 komunistične roparske tolpe napadle semenišče v Tsa-Yuen-Keonu, kjer je p. Lazzeri bil profesor. Pet profesorjev so takoj ubili, sedem pa so jih odpeljali v ujetništvo. Tamkaj so trpeli razne in ogromne muke. Eden izmed ujetnikov, monsignor Ricci je vsled prestanih muk umrl kmalu potem, ko je zažobil svobodo. Osvobodeni so bili ujetniki šele potem, ko je bila za nje izplačana visoka odkupnina. Pater Lazzeri je ostal sicer pri življenju, pa je vsled trpljenja tako oslabil, da je moral na ozdravljenje v Italijo. Ko je dovoljno okreval, se je sedaj vrnil na Kitajsko ter vzjel s seboj dva mlada frančiškanska misijonarja.

Centrala brezbožnikov. Glavna centrala je kajpada Moskva, odkoder se širi brezbožniška agitacija. Torišče te agitacije je predvsem Rusija. Boljševiški poglavarji so prepričani, da se boljševizem v Rusiji ne čuti varnega, ako m. ni ob strani kot angel varuh — brezbožništvo. Od brezbožništva upajo tudi v inozemstvu uspehov v boljševiški agitaciji. Zato širijo iz Moskve kot glavne brezbožniške centrale brezbožništvo po raznih državah. V Zedinjenih državah Amerike so to agitacijo morali opustiti, ker je predsednik Roosevelt to zahteval kot predpogoj za sklenitev sporazuma in pogodbe s sovjetsko Rusijo. V Evropi pa je še niso opustili ter je tudi, kakor se da sklepati, sedaj še ne bodo. Sklepati pa se to da iz tega, ker nočejo opustiti central za razširjenje brezbožništva v Evropi. Ta centrala je imela do sedaj svoj sedež v Baslu v Švici. Švicarji so neka časa mirno gledali brezbožniško propagando. Potem pa so se krščanske stranke dvignile ter zahtevale, da se ta centrala v Švici zap. Švicarska vlada je tej zahtevi ustregla. Brezbožniški agitatorji so morali pobrati svoja čla in kopita ter zapustiti Švico. Mahnili so jo ne v Moskvo, kar bi bilo najbolje, marveč na Francosko, in sicer v Strassburg v Alzaciji. Od tam, kjer bo odslej brezbožniška centrala, bodo vznemirjali Evropo s širjenjem brezbožnega strupa.

Redovniki v Sahari. Sahara je največja puščava na svetu, katera se razteza po vsem severnem delu Afrike od gorovja Atlas, odnosno od Gabeskega zaliva v Sredozemskem morju do Sudana. Nekdaj je bila bolj rodovitna, sedaj se najde rodovitna zemlja v oazah. Nekdaj je imela več prebivalcev, sedaj jih je okoli 2 in pol milijona. Prebivalci so po večini Hamiti, ki se tako imenujejo po Hamu, sinu Noetovem, ter spadajo med najstarejše človeške rodove v severni Afriki. Poleg Hamitov stanujejo v nekaterih pokrajinah Arabci, črnici in židje. V teh puščobnih krajih